

EMLÉKEZÉS

K Ó S A C S A B A

Nyolc meggyfa

In memoriam Kiss Dénes

Azok a Ság-hegyi pinceszerek! Amikor a jó bor segedelmével visszautaztunk a történetekben. Az ám: IV. Béla errefelé menekült a tatárok elől, a Kis-Somlón pihent meg, és a Ság-hegyen emelték a trianoni tragédiára emlékező első emlékművet a maradék országban. Hányszor ültünk ott a Tündérvölgyben, Dala József pincéje előtt, a cöveklábú asztalnál, Kiss Dénessel, Bertha Bulcsuval, Ágh Istvánnal! Erdélyig, Felvidékig, Délvidékig futottak a gondolatok, egyformán vélekedtünk, egyformán fájt a történelmünk, egyformán reménykedtünk. Valami másban, kimondatlanul is, a magyar feltámadásban.

Tizenkét esztendeje vendégeskedtem utoljára Dala József szőlőjében. A lugaiba ki volt készítve a szalonna, a zöldhagyma, illatozott a káldi péknél frissen sült kenyér, csordult a pohárba a hordóból hébérezett rizling.

A szeptemberi Ság-hegyi napokra készült a házigazda, amikor egy egyszerű újságot szeretett volna megjelentetni, Tündértükör címmel. Egy helyi, pontosabban hegyi újságot, amelynek a szerkesztésére engem kért fel. Sorra vetjük, hogy kiktől kérünk írást. Kiss Dénestől, Ágh Istvántól – és elakadtunk. Mert a többiek, akik megfordultak itt, egymás után mind távoztak: Bertha Bulcsú, Héra Zoltán, Simonffy András. Persze őket sem hagyjuk ki, közlünk tőlük is verset, tárcát, naplójegyzetet. Akkor lesz rangja az újságnak, ha senki sem hiányzik közülük.

Amikor végeztünk a tervezéssel, megnéztük a fákat. Még az 1980-as években nyolc meggyfát ültetett Dala József a szőlője végébe. Weöres Sándornak, nekünk hatunknak, és kissé távolabb a mi fáinktól saját magának.

A hét fából három már az 1990-es évek elején kiszáradt. Még négy fa élt: Kiss Dénesé, Ágh Istváné, Dala Józsefé és az enyém.

– Mit gondolsz, melyik lesz a következő? – kérdezte a házigazda.

– Az ördöggel játszol, Jóska!

Rámutatott a maga fájára.

– Nézd csak meg jól, meggy ki belőle az erő... Ezt már kiválasztotta valaki... Szívja, szippantja ki belőle a nedveket. Nézd meg a lombkoronát! A tiétek harány zöld, ez már halovány.

Egy hónap múlva budapesti lakásunkon megcsörrent a telefon. Közös szombathelyi barátunk hívott:

– Dala meghalt... Szívroham...

A következő tavaszon már nem rügyezett ki a fája. A megmaradt három fáról – hogy élnek – azért tudtam, mert Kozma Gábor barátom, a Vas Népe munkatársa a riportútjain mindig megtekintette őket.

– Az igazat mondd! – kértem őt idén is. – Jobb tudni, mire készüljön az ember!

– Hát... Tavasszal kivirágzott mindhármatok fája. De az egyik, az nem tetszik nekem... Nem a tiédről beszélek.

Most már, hogy az újságokban megjelent a halálhír, sajnos tudom, hogy Gábort nem csalta meg a szeme. Most már tudom, kinek a fájáról beszélt.

Kiss Déneséről.

Tíz éve – Dala József emlékére – állítottunk egy kis lélekharangot a pincéje előtti földhalomra. Ezt a harangot kondítom meg most, elszomorodott szívvel, legalább gondolatban.

Mocsári Mária – Vén Zoltán

Rendhagyó kiállítást rendezett augusztusban Balatonlellén a Kapoli Múzeum.

Bár házastársak voltak, és a közös fonyódi műtermükben alkottak, a két művész még sohasem állított ki együtt és egyszerre. E mostani kiállítás szomorú aktualitását az adta, hogy a közelmúltban, fiatalon meghalt a művész-pár egyik tagja, Mocsári Mária.

A képzőművészet világában mindkettőjüket az elvonatkoztatás mestereiként tartják számon. Mocsári Mária ismérve az atavizmusra való képesség: textilaplikációin, az ábrázolás technikájával, szinte a meztelenségig leegyszerűsíti a formát. Munkáin megéled a régmúlt, felsejlenek a rovásírás jelei, az ősi barlangrajzok, ábrák, szimbólumok.

Vén Zoltán a magyar kisgrafika világszerte ismert és elismert művésze, a groteszk mestere. Grafikáin, rajzain, rézmetszetein a szelíd ironia, a bölcs humor és kíméletlen szarkazmus széles skáláját vonultatja fel. Ex libriseivel a magyar- és a világirodalom nagy íróinak, költőinek állított maradandó emléket. Halál-témájú grafikáit méltatva, az egyik kritikusa az elmúlás legnagyobb magyar képzőművész tudósának nevezte.